

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Türkiye’de çocuk işçilerin yüzde 45’inin tarım, yüzde 30’unun hizmet ve yüzde 25’inin sanayi-inşaat sektöründe çalışmaktadır. TÜİK verilerine göre 720 bin çocuk işçi bulunmaktadır. Ancak başta aileleriyle birlikte mevsimlik tarım işçiliği yapan çocuklar, göçmen çocuklar ve sayısı 1,5 milyonu bulan çırak, stajyer ve meslek eğitimi gören öğrencileri göz önüne alındığında bugün Türkiye’de en az 2 milyon çocuk işçi olduğu görülmektedir. Önlem alınmadığı takdirde Dünya ile birlikte Türkiye’de çalışan çocuk sayısı büyük bir hızla yükselecektir.

Çocuk işçiliğinin artmasına göz yuman ve zemin hazırlayan emek politikaları ve düzenlemeler çocuk işçiliğinin, tehlikeli işlere ve sektörlere kayması ve işgücünün kayıt dışı ve güvencesizliğinin pandemi koşullarında katmerlenmesinin bir sonucu olarak çocuk iş cinayetleri artmaya devam ettiğini göstermektedir. 2013'te 59 çocuk, 2014'te 54 çocuk, 2015'te 63 çocuk, 2016'da 56 çocuk, 2017'de 60 çocuk, 2018'de 67 çocuk, 2019'da 67 çocuk, 2020'de 68 çocuk ve 2021'in ilk beş ayında 19 çocuk; yani 2013 ve 2021 (ilk beş ay) yılları arasında en az 513 çocuk çalışırken hayatını kaybettiği anlaşılmaktadır.

Özetle Türkiye'nin de taraf olduğu uluslararası sözleşme ve amir ulusal hükümlere rağmen “*çarklar dönsün*” şeklinde özetlenebilecek, neoliberal bir anlayışıyla uluslararası rekabeti teşvik eden ve buna göre iç pazarda üretimi yoğunlaştırırken, beraberinde emek yoğun sektörlerde toplam çalışma süreleri uzamakta, ucuz ve güvencesiz işgücü temin etmek için iş hukuku ve ilgili yasal prosedürlerin çoğu sermayenin lehine uygulanmaktadır.

Bu nedenle çocuk işçiliği ile ilgili sorunların belirlenmesi, çocukları zorunlu çalışma koşullarına sevk eden sorunların tespit edilmesi ve bu sorunlara çözüm üretilmesi amacıyla Anayasa'nın 98'inci ve İçtüzüğü'nün 104'üncü ve 105'inci maddeleri gereğince Meclis araştırması açılması için gereğini arz ve teklif ederim.

Omer ÖCALAN

Şanlıurfa Milletvekili

Çocuk işçiliğini besleyen politikalar Covid-19 salgını sürecinde çocuk işçilik daha da artırmıştır. Bu süreçte bir yandan çocuk işçi sayısı artarken, çocuk emeği sömürüsü daha da derinleşerek kurlsız hale gelmiştir. Bununla birlikte çocuk işçiliği ile direk olarak bağlantısı olan önemli başlıklardan birisi de Suriye ve Afganistan'daki savaş ve kötü koşullardan dolayı Türkiye gelen mülteciler ve mülteci çocukların da söz konusu sömürü çarkın içine girmiş bulunmaktadır. Günümüz dünyasında savaş, iklim-çevre sorunları ve ekonomik nedenlerle yaşam alanlarını terk etmek zorunda kalan 31 milyon çocuk bulunduğu ifade edilmektedir. Bu çocukların 17 milyondan fazlası kendi ülkesi içinde yerinden edilmiş, 12,7 milyonu mülteci konumunda ve 1,1 milyonu da sığınmacı statüsünde bulunmaktadır. Türkiye'de yaşayan Suriyeli ve Afganistanlı mülteci sayısının, kaydı bulunmayan göçmen ve mültecilerle birlikte 6 milyon civarında olduğu tahmin edilmektedir. Göçmen ve mülteci aileler ile çocukları, tarım, inşaat, ticaret gibi işkollarında gününbirlik ve güvencesiz ve ucuz işgücü olarak çalışmak zorunda kalmaktadırlar. Bu da sermaye açısından, ücret pazarlığı imkânı olmayan, ücret ödemelerini eksik yatıracıebileceği ya da geciktirebileceği, hakkını aradığında şiddet uygulayabileceği, zorla çalıştırabileceği milyonları bulan bir işçi kitlesi anlamına gelmektedir.

Çocuklar için zihinsel, fiziksel, toplumsal ya da ahlaki açılardan tehlikeli, okula devam etmelerini engelleyen ya da aksatan işlerin hepsi çocuk işçiliğini kapsamaktadır. Bununla birlikte, BM Uluslararası Çocuklara Yardım Fonu'na göre çocuk işçiliği *“çocuğun yaşına ve işin türüne göre değişen, minimum çalışma saatini aşan ve çocuğa zararlı olan iş”* şeklinde tanımlanmıştır. Çocuk işçiliği; çocukları fiziksel, psikolojik veya ahlaki açıdan zarar görmesine

*2013-2021 yılları arasında, tarım-orman işkolunda 294 ölüm, inşaat işkolunda 50 ölüm, metal işkolunda 37 ölüm, konaklama işkolunda 23 ölüm, ticaret işkolunda 21 ölüm meydana gelmiştir.

Bunların yanı sıra, Türkiye’de Mesleki ve Teknik eğitim içinde (örgün ortaöğretim kurumlarına devam eden) 1,5 milyon öğrenci eğitim ve öğretimine devam etmektedir. Mesleki ve Teknik eğitim kurumları dışında, Mesleki Eğitim Merkezleri’nde ise 115 bin öğrenci (çırak ve kalfalar) mevcuttur. Mesleki Eğitim Merkezleri’nde okuyan öğrenciler; aile, işveren ve çalışma şartları gibi nedenlerden dolayı çalışma hayatına uyum sağlamakta güçlük çekmekte, **sanayi sitelerinde çıraklık ve “mesleki eğitim” adıyla bir yanıyla çocuk emeğini sömüren yaygın çalıştırma biçimlerine dönüştüğü görülmektedir.** Çırak ve stajyer öğrenciler, çoğu zaman yetişkinlerle aynı iş yaptırılarak çalışmaya mecbur bırakılmaktadır. Alana ilişkin yasal düzenlemelerin ve politikaların tümü, çıraklık ve stajyerliğin artmasına neden olmakta, sermayenin ucuz ve vasıfsız işgücü ihtiyacını karşılamak üzere politikalar izlenmektedir. Bütün bunlara rağmen çıraklar ve stajyer öğrenciler çıraklık ve staj süreleri için malullük, yaşlılık ve ölüm sigortasından sağlanan haklardan yararlanamamaktadır. Bu anlamda, staj süresince öğrencilerden sadece iş kazası-meslek hastalığı-hastalık primi alınmakta, emeklilik primi ise alınmamaktadır. Aynı zamanda stajda geçen süreler hem sigortalı prim gün sayısında hem de sigortalılık süresinin başlangıcında geçerli olmamaktadır. Nihai hedef meslek liselerinin ve

Yukarıda kısaca ifade edilen çocuk işçiliği ile ilgili yaşanan sorunların tespiti ve çözüm ile birlikte tedbirlerinin belirlenmesi amacıyla Meclis Araştırması açılması hayati önem taşımaktadır.

1	TULAY HATIMOĞULLARI ORUÇ	ADANA	Flanur
2	DELSİM DAĞ	DİYARBAKIR	D. Dağ
3	GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT	MUŞ	Gülhan
4	KEMAL PEKÖZ	ADANA	Kemal
5	HABİP EKSİK	İĞDIR	Habip
6	OYA ERSOY	İSTANBUL	Oya
7	NURAN İMİR	ŞIRNAK	Nuran
8	ALİCAN ÖNLÜ	TUNCELİ	Aliçan
9	HÜSEYİN KAÇMAZ	ŞIRNAK	Hüseyin
10	REMZİYE TOSUN	DİYARBAKIR	Remziye
11	RIDVAN TURAN	MERSİN	Ridvan
12	ABDULLAH KOÇ	AĞRI	Abdullah
14	MUAZZEZ ORHAN IŞIK	VAN	Muazzez
15	ERDAL AYDEMİR	BİNGÖL	Erdal
16	ZEYNEL ÖZEN	İSTANBUL	Zeynel
17	DİLŞAT CANBAZ KAYA	İSTANBUL	Dilşat
18	HASAN ÖZGÜNEŞ	ŞIRNAK	Hasan
19	MURAT ÇEPNİ	İZMİR	Murat
20	ALİ KENANOĞLU	İSTANBUL	Ali